

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عنوان

جایگاه تولید و مصرف در اقتصاد مقاومتی

استاد راهنما

خانم سارا ساویر

مؤلفان

زهرا سلیمان پور، سعیده اسماعیل زاده، رقیه ساعدی

مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان اردبیل

چکیده

در چند سال اخیر با شدت یافتن تحریم های یک جانبه و غیرانسانی غرب علیه جمهوری اسلامی ایران با هدف متوقف کردن برنامه های اقتصادی، واژه جدید «اقتصاد مقاومتی» به ادبیات اقتصادی کشور اضافه شد و به فراخور حال و روز اقتصادی کشورمان مورد بحث قرار گرفت. اقتصاد مقاومتی به عنوان الگوی جامعی از تولید و مصرف مطرح و مهمترین شعار آن رهایی از اقتصاد وابسته به بیگانگان بوده است. با این وجود امروزه بر اثر شدت تحریم های اقتصادی و مالی آمریکا و متحدان آن که به صورت ملموس در برابرمان قرار گرفته اند نیاز به آن را به طور واقعی احساس می کنیم. اقتصاد مقاومتی در اصل شعار هر اقتصادی است که در صدد رفع وابستگی و تحقق توسعه پایدار ملی می باشد. اما اگر خوب تحقیق و واکاوی کنیم متوجه می شویم که تنها در زمان کنونی نیست که مصرف گرایی و تمایل به مصرف و تولید و فعالیت های اقتصادی در زندگی انسانی مطرح شده است بلکه در سیره پیشوایان فعالیت های اقتصادی افراد ارزش بالایی داشته و همچنین برای مصرف نیز سیاست های اقتصادی خاصی اعمال می کردند به عنوان مثال می توان به سیاست های اقتصادی حضرت یوسف (علیه السلام) اشاره کرد. در حقیقت تولید و مصرف نمی توانند از هم جدا باشند، همچنین در زندگی انبیا تحریم های اقتصادی متعددی اتفاق افتاده است ولی برای مقابله با تحریم ها صبر و استقامت، قناعت، تولید ثروت حلال و مدیریت مصرف مردم، همچنین اصلاح الگوی مصرف در خانواده و مقابله با تهاجم فرهنگی از جمله راهکارهایی است که می تواند در جهت برنامه ریزی برای شناخت استعداد و ظرفیت یابی کشور و خود کفایی جامعه اسلامی و در نهایت تحقق اقتصاد مقاومتی نقش بسزایی ایفا کند.

واژگان کلیدی: تولید، مصرف، اقتصاد مقاومتی، تحریم .

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

مقدمه.....	۱
فصل اول: کلیات و مفاهیم	۳
الف) تولید.....	۴
۱. تعریف لغوی تولید.....	۴
۲. تعریف اصطلاحی تولید.....	۴
۳. مفهوم تولید در قرآن.....	۵
۴. مفهوم تولید ملی.....	۷
ب) مصرف.....	۷
۱. تعریف لغوی مصرف.....	۷
۲. تعریف اصطلاحی مصرف.....	۷
۳. مفهوم مصرف در قرآن.....	۸
ج) اقتصاد مقاومتی.....	۹
۱. تعریف لغوی اقتصاد.....	۹
۲. تعریف اصطلاحی اقتصاد.....	۹
۳. مفهوم اقتصاد در آیات و روایات.....	۱۰
۴. تعریف لغوی و اصطلاحی مقاومت.....	۱۰
۵. تعریف اقتصاد مقاومتی.....	۱۲
فصل دوم: تولید، مصرف و اقتصاد مقاومتی از نگاه قرآن، سیره معصومین (علیهم السلام) و علم اقتصاد	۱۴
الف) تولید.....	۱۵
۱. پایه ریزی نخستین گامهای اقتصادی با محوریت تولید.....	۱۵
۲. تولید در زندگی انبیاء و اولیاء.....	۱۶
۳. اهمیت تولید از منظر آیات و روایات.....	۱۷

۱۷	۴. اهمیت تولید از منظر علم اقتصاد
۱۹	ب) مصرف
۱۹	۱. مصرف در زندگی انبیاء و اولیاء
۲۰	۲. چگونگی مصرف از منظر آیات و روایات
۲۲	۳. اسراف و مذمت آن در آیات و روایات
۲۳	۴. چگونگی مصرف از نگاه علم اقتصاد
۲۴	ج) اقتصاد مقاومتی
۲۴	۱. اقتصاد مقاومتی در زندگی انبیاء و اولیاء
۲۶	۲. دین ستون فقرات اقتصاد مقاومتی
۲۶	۳. جهاد و پیشرفت اقتصادی در قرآن
۲۸	نتیجه فصل
۲۹	فصل سوم: نقش تحریم در اقتصاد مقاومتی و تأثیر آن در تولید و مصرف
۳۰	تحریم و انگیزه های اعمال آن
۳۱	آثار تحریم های اقتصادی علیه ایران
۳۲	تحریم های اقتصادی، فرصتی برای ایجاد اقتصاد مقاومتی
۳۵	راهکارهای مقابله با تحریم
۳۵	۱. صبر و استقامت
۳۶	۲. تولید ملی و حمایت از سرمایه داخلی
۳۷	۳. اصلاح الگوی مصرف
۳۸	۳-۱- راههای اصلاح الگوی مصرف در خانواده
۳۸	۳-۱-۱- راهکارهای اخلاقی
۳۸	۳-۱-۲- راهکارهای اقتصادی
۳۹	۳-۲- الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی
۴۱	نقش مردم در تحقق اقتصاد مقاومتی
۴۲	۱. مدیریت مصرف
۴۲	۲. قناعت (ساده زیستی و دوری از تجملات)
۴۳	۳. تولید ثروت حلال
۴۳	۴. ترجیح مصرف کالای داخلی بر کالای خارجی

۶. توجه به معضل تورم و برقراری یک نظام قابل پیش‌بینی و قابل مدیریت در قبال شاخص تورم و تطبیق آن با سطح حقوق و دستمزدها و نیز قیمت ارز .

۷. تبدیل تهدیدها به فرصت‌ها در روند تأمین کالاها به این معنا که به محض اعمال تحریم در برخی از کالاها، شکل دهی به عزم ملی درحوزه فناوری و صنعت و تجارت برای ایجاد خود کفایی کامل یا حداقل خود اتکایی در تولید و تأمین این اقلام.

۸. برقراری ارتباطات خاص اقتصادی با برخی از کشورهای دوست، گسترش ارتباطات اقتصادی با کشورها و بلوک های منطقه ای .

۹. شکل گیری روحیه جهاد اقتصادی، تولید ملی و حمیت ایرانی.

۱۰. خودداری از اسراف و ضایع کردن کالاها و ذخیره سازی کالاهای اساسی در ابعاد حجیم توسط دولت و انبارهای کوچک و هدایت شده و هوشمند توسط مردم (مانند کشور سوئیس) حتی در زمان صلح و آرامش جهت تأمین امنیت غذایی مردم.

۱۱. انجام تحقیق و کار علمی و پژوهشی در زمینه های ذیل:

-رابطه بیکاری با اقتصاد مقاومتی

-تاثیر تورم بر اقتصاد مقاومتی

-چگونگی تربیت نسل جدید برای تحقق اقتصاد مقاومتی.

فهرست منابع و مآخذ

*قرآن

*نهج البلاغه

۱. ابن بابویه قمی، ابو جعفر (۱۳۸۵)، ۲ جلد، چاپ دوم، بیروت، مکتبه الحیدریه.
۲. ازهری، أبو منصور محمد بن أحمد (۱۴۲۱)، تهذیب اللغه، چاپ اول، بیروت، دار إحياء التراث العربی.
۳. اسحاقی، حسین (۱۳۹۳)، نقش فرهنگ در مقاوم سازی اقتصاد، چاپ اول، مرکز نشر هاجر.
۴. ----- (۱۳۹۱)، ساز و کارهای تولید ملی، چاپ اول، مرکز نشر هاجر، معاونت پژوهش مرکز مدیریت حوزه های علمیه خاوران .
۵. اصفهانی، راغب حسین بن محمد (۱۴۲۷)، مفردات الفاظ قرآن، چاپ دوم، قم، طلیعه النور.
۶. افشار، اسدالله (۱۳۹۳)، از جهاد اقتصادی تا اقتصاد مقاومتی، چاپ اول، نشر تهران سفید اردهال .
۷. بافکار، حسین (۱۳۹۰)، نقش و کارکرد خانواده در جهاد اقتصادی، تهران، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، مرکز پژوهش های اسلامی.
۸. تفضلی، فریدون (۱۳۷۱)، اقتصاد کلان، نشر نی، چاپ ششم، تهران.
۹. تقوی، مهدی (۱۳۸۲)، اقتصاد کلان، چاپ یازدهم، انتشارات دانشگاه پیام نور.
۱۰. تمیمی آمدی، محمد، غررالحکم و دررالكلم، ج ۵، حدیث ۸۲۰۶.
۱۱. تودارو مایکل، مترجم: غلامعلی فرجادی (۱۳۹۱)، توسعه اقتصادی در جهان، ج ۱، بی جا، کوهسار،
۱۲. حر عاملی، محمد بن حسن (۱۴۰۳)، وسائل الشیعه، ج ۱۲ و ۱۵، چاپ ششم، تهران، مکتبه الاسلامیه.
۱۳. حدادی، مهدی (۱۳۸۹)، تحریم های بین المللی، ابزار سیاست ملی یا ضمانت اجرایی بین المللی، اندیشه ای حقوقی، س ۱، ش ۳.

۱۴. حسینی، ناصر (۱۳۸۱)، فرهنگ اصطلاحات کار و تأمین اجتماعی، مؤسسه کار و تأمین اجتماعی.
۱۵. خامنه ای، سیدعلی، مجموعه بیانات، دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله خامنه ای،
۱۶. دادگر، یدالله، تیمور رحمانی (۱۳۸۶)، مبانی و اصول علم اقتصاد، نشر بوستان قم.
۱۷. درآمدی بر اقتصاد اسلامی (۱۳۹۳)، پژوهشگاه حوزه و دانشگاه، چاپ نهم، انتشارات سمت .
۱۸. دیباجی، احمد (۱۳۸۹)، فرهنگ تولید و مصرف در اسلام، قم، نشر اکرام.
۱۹. رزاقی، ابراهیم (۱۳۷۴)، الگوی مصرف و تهاجم فرهنگی، چاپ اول، تهران، انتشارات چا پخش.
۲۰. سمیعی نسب، مصطفی (۱۳۹۳) دیپلماسی اقتصادی، راهبرد مقابله با تحریم های اقتصادی در منظومه اقتصاد مقاومتی، فصلنامه آفاق امنیت، س ۷، ش ۲۵.
۲۱. سهل آبادی، عبدالوهاب (۱۳۹۵)، روزنامه دنیای اقتصاد - شماره ۳۸۴۲، اقتصاد مقاومتی؛ مدیریت تولید در کنار مدیریت مصرف.
۲۲. طباطبائی، محمدحسین (۱۴۱۷)، المیزان فی تفسیر قرآن، قم، دفتر انتشارات اسلامی جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ج ۱۳.
۲۳. طغیانی، مهدی و همکاران (۱۳۹۳)، مقدمه ای بر اقتصاد تحریم، چاپ اول، انتشارات نیلوفران.
۲۴. طوسی، محمد بن حسن (۱۳۶۵)، تهذیب الاحکام، ج ۶، چاپ چهارمف تهران، دارالکتب الاسلامیه.
۲۵. طیب، عبدالحسین (۱۳۷۸)، اطیب البیان فی تفسیر القرآن، چاپ دوم، تهران، انتشارات اسلام.
۲۶. عباس نژاد، محسن (۱۳۸۴)، قرآن و اقتصاد، مشهد، مؤسسه انتشارات بنیاد پژوهش های قرآن، حوزه و دانشگاه.
۲۷. عسگری، علی (دوشنبه ۳ مهر، ۱۳۹۱) راهکار عملیاتی در اقتصاد مقاومتی، روزنامه جام جم، ص ۴.
۲۸. علوی، اسحاق، بی تا، کلیات علم اقتصاد، بی جا، بی نا.
۲۹. علیخانی، باقر (۱۳۸۷) دیدگاه قرآن درباره صرفه جویی و مصرف، روزنامه کیهان، شماره ۱۹۱۲۲.
۳۰. فدائی، مهدی و مرتضی، درخشان (۱۳۹۴)، تحلیل اثرات کوتاه مدت و بلند مدت تحریمهای اقتصادی بر رشد اقتصادی ایران، فصلنامه علمی پژوهشی، پژوهشهای رشد و توسعه اقتصادی، س ۵، ش ۱۸.

۳۱. قدیری، باقر (۱۳۹۱)، کلیات علم اقتصاد، تهران، سپهر.
۳۲. قربانی، جمال (۱۳۸۵)، تدبیر معیشت از دیدگاه آیات و روایات، نشر قم، زمزم هدایت، چاپ سپهر.
۳۳. قنادان، محمود (۱۳۸۶)، کلیات علم اقتصاد، چاپ اول، تهران، انتشارات دانشگاه تهران.
۳۴. کلینی، ابو جعفر محمد بن یعقوب (۱۴۰۷)، کافی، چاپ اسلامی، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ج ۲.
۳۵. مافی، همایون (۱۳۸۵)، تأملی بر تحریم اقتصادی آمریکا علیه ایران از منظر حقوق بین الملل، پژوهشنامه حقوق و علوم سیاسی، ش ۱.
۳۶. مبانی اقتصاد اسلامی (۱۳۷۱)، دفتر همکاری حربه و دانشگاه، سمت، تهران، چاپ اول.
۳۷. مجلسی، محمد باقر (۱۳۶۳)، بحارالانوار، ج ۳ و ج ۱۰۰، تهران، دارالکتب اسلامی.
۳۸. محمد معین (۱۳۸۱)، فرهنگ فارسی معین، چاپ اول، چاپخانه تهران.
۳۹. محمدی ری شهری، محمد (۱۳۶۴)، میزان الحکمه، مکتب الاعلام الاسلام، چاپ اول، ج ۴.
۴۰. مکارم شیرازی (۱۳۸۶)، برگزیده تفسیر نمونه، تحقیق و تنظیم احمد بابایی، تهران: دار الکتب اسلامی.
۴۱. موسوی خمینی (۱۳۶۱)، صحیفه نور، ج ۲، تهرانف مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی.
۴۲. موسوی شبستری، ماندانا (۱۳۹۴)، منشور اصلاحات اقتصادی انبیاء، چاپ اول، مرکز نشر هاجر، چاپخانه نگارش.
۴۳. النوری الطبرسی، میرزا حسین، مستدرک الوسائل، تحقیق موسسه آل البيت عليهم سلم للاحیاء التراث، ج ۱۳.
۴۴. ویژه نامه تبلیغ، معاونت جامعه و نظام مدیریت فرهنگی سیاسی، نشر جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، ش ۱۶.
۴۵. هوفمان، یورگین (۱۳۶۷)، ریه ها و زندگی متفکرین بزرگ اقتصاد. ترجمه طهماسب محتشم دولتشاهی، تهران.

۱) بیانات مقام معظم رهبری در دیدار جمعی از کارآفرینان سراسر کشور، ۸۹/ ۶ /۱۶

www.farsi.khamenei.ir

۲) بیانات مقام معظم رهبری در دیدار دانشجویان، ۹۱ / ۵ / ۱۶ .[www. nipc.ir](http://www.nipc.ir)

۳) دیدار با برخی از مسئولان قوا - ۱۵ فروردین ۹۱ .www.pasdareeslam.i

۴) رهبر معظم انقلاب در دیدار جمعی از مسئولان ، ۱۵ فروردین ۱۳۹۱ ، <http://snn.ir/fa/news>

۵) علی موسوی، ۱۳۹۲، <http://daneshgahnews.com>

۶) محمد خوش چهره، ۱۳۹۱، <http://www.abna.ir>

۷) مقام معظم رهبری، ۲/۶/۱۳۹۱، [www. Khamenei.ir](http://www.Khamenei.ir)

۸) مهدی صادقی شاهدانی، ۱۳۹۱ . <http://iueam.ir>